

LANOVKY V BESKYDECH – EKONOMICKÝ ROZVOJ VERSUS OCHRANA PŘÍRODY

Marie Rozhonová

Beskydy jsou jednou z významných oblastí cestovního ruchu v České republice. Jsou však dnes rovněž oblastí s vysokou nezaměstnaností, vyvolanou recesí průmyslu na Ostravsku. V současné době pořizovaný územní plán velkého územního celku (ÚPn VÚC) Beskydy musí tudíž přihlížet mimo hlediska územně technická rovněž k hlediskům hospodářského rozvoje. Jedním z katalyzátorů hospodářského rozvoje se může stát i rozvoj infrastruktury cestovního ruchu. V návrhu ÚPn VÚC Beskydy se počítá mimo jiné i s návrhem výstavby několika sedačkových lanovek. Tento záměr však naráží na odmítavý postoj orgánů ochrany přírody.

V současné době se dokončuje Územní plán velkého územního celku Beskydy (dále ÚPN VÚC Beskydy) zahrnující území okresů Frýdek–Místek, Nový Jičín a Vsetín. V současné době rovněž narůstá v ČR nezaměstnanost a blíží se v průměru k dvouciferné hodnotě. Tato hodnota je již dávno překročena ve všech uvedených okresech, ve Vsetíně dosahuje 14 %. Ne-ní proto možné, aby ÚPN VÚC Beskydy – i když si nemůže činit nárok na řešení otázek regionálního rozvoje, být je pořizován tímto centrálním orgánem – aby tuto situaci prostředky územního plánování nerefletoval. Aby náměty na organizaci území nenapomáhal vytvoření územně technických podmínek pro jeho možný rozvoj.

Jednou z rezerv ekonomického potenciálu řešeného území je bezesporu oblast cestovního ruchu s nabídkou obdobného produktu jako Krkonoše či Jeseníky. Rozdělením ČR získaly Beskydy nový význam. Přitahují nyní ve zvýšené míře i obyvatelé ze severovýchodu Moravy a Slezska, pro které se jimi dříve hojně navštěvované slovenské hory dostaly jaksi „do zahraničí“. Tím se tyto staly méně atraktivní pro denní a víkendovou rekreaci. Co však mohou Beskydy kromě své dostupnosti, svých specifických přírodních hodnot, zvýšených možností ubytování zejména v bývalých „zakázaných“ podnikových zařízeních a slušné sítě stravovacích zařízení svým stále náročnějším návštěvníkům nabídnout? Zeptáme-li se průměrného obyvatele z Čech, co mu říkají Beskydy, pak většinou skončí u Radhoště, případně ještě u rožnovského skanzenu.

Na území Chráněné krajinné oblasti Beskydy o rozloze 1100 km² jsou z vyššího stupně infrastruktury cestovního ruchu k dispozici:

- 2 sedačkové lanovky, z toho ta na Javorový dosluhující (v Krkonošském ná-

rodním parku o rozloze 385 km² je jich 6, a další 2 jsou na polské straně);

- 3 větší koupaliště a několik menších venkovních plaveckých bazénů, další bývalá koupaliště jsou mimo provoz (Frenštát, Jablunkov);
- pár menších krytých hotelových bazénů rekreačního charakteru – větších van; v zahraničí jsou tato zařízení u každého většího hotelu, u menších pak různé vířivé bazény;
- 1 tenisová hala a pár jednotlivých tenisových dvorců – pouze ve Frýdlantě je soustředěný tenisový areál;
- 1 jezdecká hala;
- sporadicky umožňované vyhlídkové lety z frýdlantského letiště;
- rožnovský skanzen a několik staveb lidové architektury, soubor na Pustevnách a onen Radhošť s obnoveným Radegastem;
- několik nijak zvlášť vybavených lyžařských areálů – Dolní Lomná, Javorový, Gruň, Pustevny, Soláň, Na kasárni, Kohútka.

Žádné umělé lední plochy (zimní stadiony v Trinci či Vsetíně slouží hlavně pro výkonnostní sport a nelze je považovat za zařízení cestovního ruchu), žádná golfová hřiště, sáňkářské dráhy, aqua–landy, kuželny, střelnice. Za to však chátrající horské turistické chaty, k pláči svádějící stav na Bílém Kříži, Lysé hoře, Ondřejníku. Těžce se rozbíhá ubytování v soukromí (anglický B&B), v penzionech, agroturistika snad neexistuje.

Nedivme se proto, že dříve hojně navštěvníci z Německa a Holandska postupně absentují. Není to jen důsledek předloňských povodní!

Při tom velká část obyvatel, kteří dříve jezdili pracovat do dolů a hutí, je dnes v důsledku útlumu těchto průmyslových odvětví bez zaměstnání. Nezaměstnanost v Pobeskydí překračuje, jak již shora uve-

deno, 10%. Při tom právě rozvoj cestovního ruchu by zde mohl vytvořit tisíce pracovních příležitostí.

Ve zpracovaném územním plánu Beskyd se samozřejmě nemůže jít do měřítek hotelových bazénků či minigolfových hřišť. To jsou předměty lokálních iniciativ. Musí však mimo jiné úkoly vyslovit i názor na rozložení sítě středisek cestovního ruchu, do nichž by se měly napřít disponibilní síly a prostředky, musí stanovit územní limity pro politiku ekonomického rozvoje. Tato střediska musí schválením tohoto územního plánu získat společenský souhlas pro realizaci onoho vyššího stupně infrastruktury. Územní plán bude schvalovat vláda a tudíž ta může jeho prostřednictvím otevřít dveře pro místní iniciativy, dnes z různých stran omezované.

Lze to dokumentovat na jednom z předpokládaných záměrů ÚPN VÚC Beskydy, na návrhu nových lanových tras. O tom se v průběhu projednávání vedou v poslední době vzrušené diskuse mezi pořizovatelem, zpracovatelem, místními a okresními orgány na straně jedné, a mezi orgány ochrany přírody a státní správy lesa a různými občanskými iniciativami na straně druhé. Proč jsou tyto lanovky navrženy a zpracovatelé územního plánu doporučovány? Pár slov aspoň o těch nejvýznamnějších:

• Nýdek – Čantoryja

Z polské strany vede sedačková lanovka z Ustroně pod vrchol Čantoryje, asi 1 km dlouhý zbývající úsek chce polská strana dobudovat. Výstavbou lanovky na naší straně by vzniknul lanovkový most Nýdek – Ustroň. Ustroň spolu se sousední Wislou jsou jedním z nejvýznamnějších center horského cestovního ruchu v Polsku s bohatou infrastrukturou, mimo jiné fungují jako moderní kapacitní lázně. U horní stanice lanovky je letní toboganová dráha. Naše česká chata na Čantoryji je v chatrném sta-

vu. Slezské Beskydy jsou mimo území CHKO Beskydy.

- **Mosty u Jablunkova – Skalka**

Nástup s výškovým rozdílem cca 400 m na jednu z turisticky nejatraktivnějších hřebenovek Skalka – Velký Polom – Bílý Kříž – Gruň, resp. Slavíč – Ropice – Prašivá či Javorový. Pro turistiku všeho věku, horská kola, v zimě pro běžkaře. Lanovka by přinesla oživení pro všechny hřebenové chaty, dnes sotva se držíci nad vodou.

- **Lhotka u Metylovic – Ondřejník**

Lokalita na dosah z Frýdku–Místku a Ostravy, která je mimo CHKO Beskydy. Severní orientace by umožnila vybudování dobrého lyžařského svahu, který by vhodně doplnil níže položený cvičný lyžařský areál v Palkovicích. Na úbočí masivu Ondřejníku a Skalky je lákavý okruh pro letní i zimní turistiku, horskou cyklistiku a běžkaře. A snad by se probudila i turistická zařízení na Ondřejnické Solárce.

- **Velké Karlovice/Podtáté – Na Kasárni**

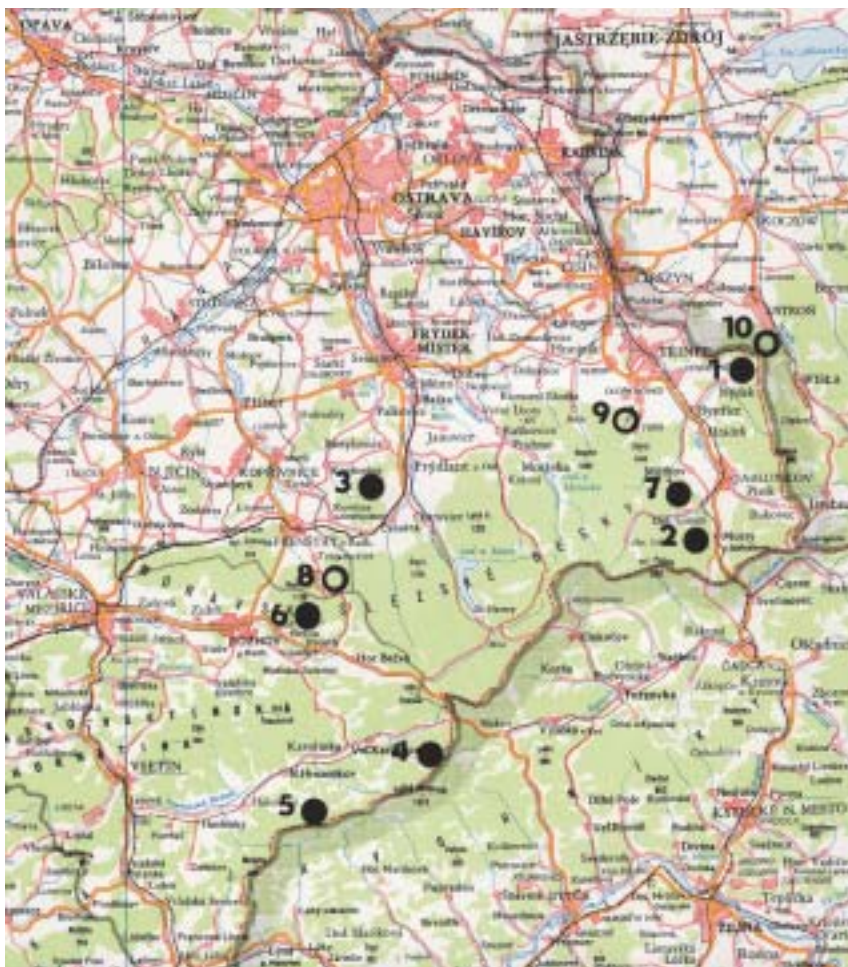
Při rozdělení ČSR připadlo rekreační centrum „Na Kasárni“ Slovensku. Jde o velmi navštěvované horské středisko s poměrně slušně vybudovanou infrastrukturou. Existující přeshraniční slepá komunikace z české strany byla pro silniční přechod uzavřena a není naděje na její znovuootevření. Slovenská strana vybudovala dlouhou, složitou a v zimě obtížně udržovatelnou novou přístupovou komunikaci od Makova. Takto vzniklé dopravní problémy – zejména pro pěší návštěvníky a motorizované návštěvníky, kteří musí nechat svá vozidla na údolním parkovišti, by snadno řešila příbližovací lanovka. Stala by se jistě podnětem pro oživení celého nástupního údolí.

- **Nový Hrozenkov/Vrančá – Kohútka/Portáš**

I u této lokality se podepsalo rozdělení ČSR, protože je komunikačně dosti obtížně přístupná jen ze slovenské strany. Z české strany pouze terénním vozidlem po neupravených lesních cestách. Příbližovací lanovka by podpořila obě hospodářsky ohrožená střediska a umožnila lepší využití oblíbeného lyžařského areálu.

- **Dolní Bečva/Horní Rozpítý – Radhošť**

Příbližovací lanovka na hřeben Radhoště by usnadnila nástup z jižní strany a odlehčila horské komunikaci Zavadička –

Pustevny. Omezil, příp. zamezil by se tím příjezd motorových vozidel na hřeben. Vznikla by atraktivní turistická trasa Dolní Bečva – Radhošť – Pustevny – Ráztoka pro turisty všeho věku. Lanovka by byla atrakcí i pro návštěvníky Rožnova – jednoho z hlavních center cestovního ruchu v Beskydech.

Důvody pro jsou jistě evidentní. Ale ani důvody proti nejsou jen tak pominutelné – ochrana lesů, ochrana přírody, obava před devastací vlivy zvýšené návštěvnosti atd. Avšak např. potřeba odlesnění průseků pro lanovky se pohybuje v setinách procenta stávajících lesních ploch. Ekologicky neškodná lanovková doprava by omezila nežádoucí – ať již oficiální či často neoficiální motorovou dopravu na hřebeny hor. Ale hlavně – lanovka je vždy atrakce! Přitahuje návštěvníky a ti jsou ochotni vydat nějakou tu korunu navíc nejen za vlastní jízdu, nýbrž i za služby a zboží, které se jim v nástupních centrech nabídnou. Cožpak to neznáme z ciziny? Lanovky, to není jen těch pár pracovních míst pro lanovkáře. To jsou i ta pracovní místa v infrastruktuře ubytovací, stravovací, obchodní a obslužné, pro které je existence lanovky katalyzátorem.

Navržené lanovky:

1. Nýdek – Čantoria;
2. Mosty u Jablunkova – Skalka;
3. Lhotka u Metylovic – Ondřejník;
4. Velké Karlovice – Na Kasárni;
5. Nový Hrozenkov – Kohútka/Portáš;
6. Dolní Bečva – Radhošť;
7. Kosařiska – Kozubová

Stávající lanovky:

8. Trojanovice – Pustevny;
9. Oldřichovice – Javorový;
10. Ustroň – Čantoria (Polsko)

To je i zdroj zvýšeného zájmu návštěvníků a tím následně i zvýšeného příjmu do obecních pokladen.

Z projednání ÚPN VÚC Beskydy vzešly striktně negativní stanoviska Ministerstva ŽP a Ministerstva zemědělství (státní správa lesa). Obce, orgány okresních úřadů ve Frýdku–Místku a Vsetíně i pořizovatel ÚPN VÚC Beskydy se však nemíní vzdát a věří, že tyto nesporně ekologické záměry, které by napomohly řešit ekonomicky ne-

příznivý stav Pobeskydí, najdou dříve či později sluchu kompetentních míst, stejně jako k tomu došlo u našich jižních sousedů v Rakousku. Rakušané pochopili, že sportovní povahy jsou sice ochotny protřpět si náročné výstupy, avšak usnadnění nástu-

pu na horskou túru je jimi každopádně vítán. Úroveň zařízení cestovního ruchu v Rakousku je všeobecně známa. A zřejmě tomu napomohl i vstřícný postoj orgánů ochrany přírody, které si uvědomily, že zvýšený ekonomický efekt těchto opatření se následně

podepíše i na zvýšené dotaci na realizace jejich resortních zájmů.

Ing. Marie Rozhonová
Regionální pracoviště MMR Ostrava